

УДК 327.8

DOI 10.30970/vir.2020.48.0.11039

ПРОБЛЕМИ ІНТЕГРАЦІЇ БІЛОРУСІ І РОСІЇ: ПЕРЕДУМОВИ, ТЕНДЕНЦІЇ, НАСЛІДКИ

Тарас Польовий

*Національний університет «Львівська політехніка»,
пл. Святого Юра, 1, м. Львів, Україна, 79013, тел. 0990686155,
e-mail: taraspolo@gmail.com*

Досліджено проблему білорусько-російської інтеграції. Здійснено спробу проаналізувати природу і характер білорусько-російського зближення. Визначено, що на початку 90-х років саме білоруська сторона ініціювала інтеграційні процеси. Починаючи з 2000-х років, російські ініціативи, натомість, не співпадали з інтересами білоруського керівництва, що зумовило подальші протиріччя у двосторонніх відносинах.

Доведено, що на сучасному етапі білоруське суспільство, як і російське, не зацікавлене в об'єднанні у Союзну державу. Зазначено, що поточна криза у відносинах Мінська і Москви має не економічний, а політичний характер і може загрожувати дестабілізацією ситуації в Білорусі та уможлиблює подальшу її ескалацію. З'ясовано, що паралельно з інтеграцією в Білорусі відбуваються процеси, пов'язані з розширенням співпраці з іншими країнами, пошуком інвестицій, які спрямовані на зменшення політичного та економічного впливу Росії.

Ключові слова: Республіка Білорусь; Російська Федерація; білорусько-російська інтеграція; Союзна держава; білоруський суверенітет; поглиблення інтеграції; криза інтеграції.

Упродовж останніх років білорусько-російські відносини розвиваються в контексті протистояння Росії із Заходом. У таких умовах закріплення за Білоруссю статусу найближчого їй, фактично, єдиного союзника цілком відповідало б інтересам Росії. З огляду на тривалу історію інтеграційних устремлень, тісні економічні зв'язки та значну залежність Білорусі від російського ринку, зближення на рівноправній основі у перспективі може бути взаємовигідним як для обох сторін загалом, так і для білоруської зокрема. Однак унаслідок поступового накопичення протиріч між двома державами (поглиблення інтеграції, нейтральної позиції білоруської влади відносно російсько-українського конфлікту, поширення в Білорусі тренду на білорусизацію (так звана «м'яка білорусизація») тощо) постало питання щодо подальших перспектив розвитку відносин між Білоруссю і Російською

Федерацією. Значний інтерес до інтеграційної тематики з боку ЗМІ, а також різне бачення сторонами принципів та цілей інтеграційного процесу можуть, на наш погляд, бути провісником загострення політичної кризи у відносинах Мінська і Москви.

Початки двостороннього зближення. Витоки проблеми. Курс на білорусько-російське зближення простежувався у середовищі білоруського керівництва ще з початку 90-х років минулого століття, у період існування парламентської республіки. Двостороння інтеграція зумовлювалася, передусім, внутрішньополітичними реаліями незалежної Білорусі, пов'язаними з економічними труднощами та пошуком політичної й економічної опори. Позбавлена підтримки провідних західних держав, білоруська влада націлилась на реінтеграцію, розраховуючи на радянські економічні зв'язки. Поступово з середини 90-х років, із приходом і утвердженням при владі в Білорусі Олександра Лукашенка, починає формуватися основна договірно-правова база білорусько-російської інтеграції. Крім того, використовуючи інтеграційну риторику, за підтримки окремих політичних кіл всередині Росії Олександр Лукашенко не приховував намірів стати лідером нового державного утворення [15], намагаючись у такий спосіб підпорядкувати власним політичним амбіціям ідею створення Союзної держави.

Для Російської Федерації цей період характеризується розчаруванням після невдалих ринкових перетворень, актуалізацією зовнішньополітичних викликів, спричинених розширенням НАТО на схід, та переформатуванням зовнішніх пріоритетів на терени СНД. На думку білоруського політолога Валерія Карбалевича, білорусько-російська інтеграція передбачала припинення тенденції щодо витіснення Москви із пострадянських країн, створення ядра, навколо якого могли б об'єднатися інші держави СНД. Тим самим Кремль намагався унеможливити реалізацію ідеї Балто-Чорноморського санітарного кордону [13, с. 192]. Окрім того, російська сторона намагалася використовувати білорусько-російську інтеграційну тематику як противагу відцентровим тенденціям у Чеченській республіці. Отож, попри певні успіхи в процесі білорусько-російського зближення та закладення договірно-правової бази двосторонніх відносин та оптимістичні заяви керівників двох держав, з самого початку під інтеграційним проектом сторони більшою мірою вбачали засіб для одержання особистої політичної вигоди, а не реально діючу міжнародну структуру [21, с. 153].

Зазначимо, що Договір про створення Союзної держави Білорусі та Росії підписали 8 грудня 1999 року в Москві президенти Олександр Лукашенко та Борис Єльцин, однак обмін ратифікаційними грамотами та набуття договором чинності відбулися вже між Олександром Лукашенком та в.о. президента РФ Владіміром Путіним.

З утвердженням при владі в РФ нового президента інтеграційні устремління білоруської сторони пішли на спад. Попри те, що білоруський президент неодноразово звинувачував російську сторону в пасивності і затягуванні інтеграції, під час зустрічі з Олександром Лукашенком у Москві в серпні

2002 року президент Росії запропонував будувати Союз як повноцінну єдину державу на принципах рівності суб'єктів Білорусі і РФ і створення єдиних органів влади відповідно до конституції Російської Федерації [16].

Озвучення ультиматуму, що передбачав форсовану інтеграцію із подальшим набуттям білоруських регіонів Росії статусу суб'єктів федерації, зумовило різко негативну реакцію білоруської сторони. Водночас звертає на себе увагу солідарність, з якою влада і опозиція Білорусі, попри принципові ідеологічні і політичні розбіжності та складну історію взаємодії, виступили з критикою російського інтеграційного сценарію. З цього приводу Олександр Лукашенко зазначив: «Ті пропозиції, які висувуються російським керівництвом з метою недопущення Союзу Білорусі і Росії, завідомо неприйнятні і мають образливий характер» [16]. Станіслав Шушкевич заявив, що «вся Білорусь повинна стати в опозицію до планів Кремля поглинути країну» [2]. У заяві Координаційної Ради демократичних сил Білорусі пропозицію Владіміра Путіна названо «планом анексії Білорусі Росією, що свідчить про реальну загрозу незалежності Білорусі» [2]. Криза білорусько-російських відносин 2002 року вперше, за роки незалежності, вказала на можливість консенсусу між білоруською політичною елітою в умовах потенційної загрози держаному суверенітету, який, незважаючи на ідеологічні чи політичні розбіжності, став для білорусів безумовною цінністю.

Починаючи з цього періоду, для білорусько-російських відносин стає характерною інтенсифікація міждержавних протиріч, які, здебільшого, ґрунтувалися на економічній основі (кризи, пов'язані із транзитом газу 2004 та 2010 років, призупинення Білоруссю транзиту нафти 2007 року; «молочна війна» 2009 року; надання білоруській стороні кредиту тощо). Сторони використовували економічні питання, як інструмент політичного тиску з метою отримання поступок у тому чи іншому питанні. Періодичне «загострення дружби» між Білоруссю і Росією стало звичним явищем міждержавних відносин протягом останнього десятиліття. Це засвідчує наявність проблем у відносинах між двома країнами, які загалом можуть перерости у значну політичну кризу.

Відновлення інтеграційної тематики та «загострення дружби» між Білоруссю та Росією. Якщо на початку 90-х років ініціювала зближення білоруська влада, то на даному етапі питання інтеграції активно просувається російською стороною. Такі наміри продиктовані, передусім, небажанням російської влади випустити Білорусь зі своєї сфери впливу та прагненням зберегти механізми контролю над сусідньою республікою.

Повернення до теми Союзної держави відбулося 2018 року і, що показово, співпало із черговою кризою у відносинах між Мінськом та Москвою. Проте характерною рисою погіршення відносин між державами сьогодні є не економічні, а політичні розбіжності.

Починаючи з 2019 року Російська Федерація ввела в дію так званий «податковий маневр», згідно з яким виїзне мито на експортовану до Європи нафту знизиться з 30 % до 0. Причому Білорусь не платила це мито, проте накладала податок на експорт сировини, що було суттєвим джерелом доходів.

Унаслідок втрати значної опції поповнення бюджету¹ та неможливості домовитися з Росією щодо компенсації, білоруська сторона призупинила транзит нафти через нафтопровід «Дружба» [10].

Перебуваючи у грудні 2018 року в Бресті, прем'єр-міністр Росії Дмитрій Медведєв заявив, що Росія готова компенсувати Білорусі втрати від податкового маневру лише після фактичного об'єднання в одну державу [26]. Така умова для білоруської влади стала ультимативною: або імплементація угоди про Союзну державу, або жодних пільг на нафту.

Паралельно з цим наприкінці 2018 року перший віце-прем'єр, міністр фінансів уряду РФ Антон Сілуанов заявив про втрату довіри до Білорусі та запропонував у вигляді компенсації за податковий маневр об'єднання акцизної політики та присутність російських митників на зовнішньому кордоні Білорусі [24]. Отож інтеграційна тематика, поруч із економічним чинником, стала ще одним інструментом тиску на Білоруську державу.

Вбачаючи в цьому загрозу наступу на власну незалежність, білоруська влада не погодилася на нерівноправні умови, які передбачають обмеження державного суверенітету. З огляду на залежність Білорусі від РФ практично у всіх сферах: від політичної та економічної до військової та енергетичної, вплив Росії на Білорусь має тотальний характер. Отож білоруське керівництво обмежене у можливостях протидії [18]. Можна припустити, що зі свого боку Росія, зважаючи на різницю ресурсів і потенціалів, а також наявний досвід взаємодії із державами-сусідами, не дотримуватиметься реального рівноправ'я в межах єдиного інтеграційного утворення. Росія трактує ситуацію по-своєму: Білорусь, відмовляючись від поглиблення інтеграції, іде проти логіки політичного процесу, який сама ж ініціювала і підтримувала, отримуючи від цього дивіденди [9]. Отож Росія це може трактувати як ігнорування спільних інтересів, що матиме непередбачувані наслідки, насамперед зважаючи на той факт, що загострення відносин відбувається за рік до запланованих у Білорусі на 2020 рік президентських виборів.

Ще одним чинником, який супроводжував погіршення двосторонніх відносин, стало посилення російської пропаганди в Білорусі та активне нав'язування проросійського нарративу всередині держави [20]. Високий рейтинг каналів, заснованих на російському контенті, створює сприятливий фон для просування проросійського світобачення². Зростання інтенсивності російських

¹ Внаслідок «податкового маневру» Білорусь втратила за останні три роки майже 4,5 млрд доларів США.

² Згідно з даними моніторингу Білоруської асоціації журналістів, метою якого було виявлення присутності російської тематики та проросійської пропаганди в ЗМІ, основним джерелом проросійської пропаганди в Білорусі залишається телебачення. Насадження російськості відбувається на трьох рівнях, таких як політичні заяви і хроніка, російськоцентрична подача інформації російськими експертами, а також розважальний контент російського виробництва. Див. в : *Мониторинг пророссийской пропаганды в медиа Беларуси* [Електронний ресурс]. – Режим доступа : https://baj.by/sites/default/files/analytics/files/present_by_baj-for-media_v.1.2.pdf.

інформаційних атак з метою критики суспільно-політичних процесів всередині Білорусі зумовило відповідну реакцію з білоруського боку [17]. Піком інформаційного протистояння стала активно розповсюджувана російськими та окремими українськими медіа тема можливої анексії Білорусі. Причому такі теми піднімали, здебільшого, маргінальні російські ЗМІ, проте сьогодні їх почали транслювати через федеральні та ліберальні медіа [8; 22].

Важливим кроком, покликаним зробити процес інтеграції прозорішим і відкритішим, може стати узгодження сторонами так званих «дорожніх карт» щодо подальшого економічного об'єднання. Цікаво, що протягом 2004–2005 років Білорусь і Росія, узгодивши «дорожні карти», усе ж не змогли домовитися щодо створення єдиної валюти, яку передбачали ввести в обіг з 2006 року. Отож підписання домовленостей між Білоруссю і Росією не гарантуватиме їхнього реального виконання.

Отже, опираючись на вищезазначене, можна припустити, що в найближчій перспективі, враховуючи різне бачення сторонами формату інтеграції та загальну динаміку процесу, сподіватися на суттєві зрушення не доводиться. Крім того, зростання російського економічного тиску, супроводжуване інформаційними атаками на Білорусь, є потужним інструментом деструктивного впливу, за допомогою якого Росія в перспективі може намагатися дестабілізувати ситуацію в республіці і спробувати у такий спосіб досягти власних політичних цілей.

Білорусько-російська інтеграція в світлі соціології. На такому фоні цілком закономірними, на наш погляд, виглядають дані соціологічних досліджень, які демонструють ставлення до можливої інтеграції в білоруському і російському суспільствах. За даними опитування Білоруської Аналітичної Майстерні під керівництвом Андрія Вардомацкого, значна частина населення Білорусі задоволена поточним рівнем інтеграції з Росією. Загальнонаціональне репрезентативне опитування відбулося у березні 2019 року (табл. 1) [27].

Таблиця 1

Відповідь на запитання: «Чи влаштовує Вас сьогоднішній рівень інтеграції Білорусі і Росії?»	%
Цілком влаштовує	11,1
Скоріше влаштовує	52,2
Скоріше не влаштовує	19,3
Цілком не влаштовує	5,4
Важко відповісти	11,4
Відмовилися відповісти	0,6

Дані опитувань Білоруської Аналітичної Майстерні у березні–квітні 2017 року підтверджують тезу про те, що для більшості громадян Білорусі незалежність стала абсолютною цінністю. Зокрема, 72,7 % опитаних вважають, що «Білорусь і Росія повинні бути незалежними, але дружніми державами – з відкритими кордонами, без віз і митниць»; 12,5 % – за об'єднання Білорусі і

Росії в союзню державу; 7,1 % респондентів вважають, що відносини Білорусі і Росії повинні бути «такими ж, як з іншими країнами – із закритими кордонами, з візами і митницями»; 4,6 % – за Білорусь як суб'єкт федерації у межах Росії. Не змогли відповісти – 3 %, відмовилися відповісти – 0,2 % опитаних [6].

Стосовно російського суспільства, згідно з даними опитування Всеросійського центру вивчення громадської думки (ВЦИОМ), практично кожен другий росіянин (48 %) вважає, що Білорусь і Росія не повинні об'єднуватися (табл. 2). Окрім того, під час опитування багато респондентів (51 %) вперше почуло про наміри Білорусі і Росії створити Союзню державу [23].

Таблиця 2

Відповідь на запитання: «Якою Ви хотіли б бачити російсько-білоруську Союзну державу?»	%
Об'єднання двох держав в одну державу на рівноправній основі	18
Входження Білорусі до складу Росії на правах одного чи кількох суб'єктів Російської Федерації	17
Об'єднання не потрібне, потрібні просто хороші добросусідські відносини з Білоруссю як з іншою державою	48
Немає відповіді	9
Важко відповісти	8

Зважаючи на наведені дані, можемо констатувати неготовність на сучасному етапі білоруських та російських громадян до об'єднання та відсутність у суспільствах обох держав запиту на поглиблення інтеграції.

Альтернативи інтеграції з Росією. З часом Олександр Лукашенко перетворився для російського керівництва у незручного союзника. Попри дружню риторику, в республіці спостерігається поступовий відхід від інтеграційної тематики та прагнення зміцнити незалежність від Росії.

Розростання антиросійських настроїв прогнозують і співробітники Центру воєнно-політичних досліджень при одній із провідних в Росії «фабриці думок» МГІМО³. У присвяченому Білорусі розділі колективної монографії «Світ в

³ В условиях, когда Лукашенко душит любые пророссийские движения и организации, это приведет к образованию в Белоруссии политического вакуума на пророссийском фланге. Там не сформируется организованной политической силы, способной противостоять натиску прозападной оппозиции. Причем, чем дальше Лукашенко будет оставаться у власти и проводить свою нынешнюю политику, тем больше шансов на то, что после его ухода в Белоруссии произойдет повторение украинского майдана. Таким образом, момент передачи власти в Белоруссии, который, скорее всего, наступит до 2025 г., будет наиболее напряженным и опасным с точки зрения российских интересов. Див. в: «*Мир в XXI веке: прогноз развития международной обстановки по странам и регионам: монография*» [А. И. Подберёзкин, М. В. Александров, О. Е. Родионов и др.]; под ред. М. В. Александрова и О. Е. Родионова. Москва : МГІМО-Университет, 2018. С. 258.

XXI столітті: прогноз розвитку міжнародної ситуації по країнах і регіонах» зазначено, що: «...прагнучи зберегти незалежність від Росії, Олександр Лукашенко гальмує процеси інтеграції двох держав. Автори також стверджують, що «в інтересах Росії, аби передача влади в Білорусі відбулася якомога раніше, інакше, прихід до влади проросійських сил буде важче забезпечити мирним шляхом» [19, с. 258]. Зазначимо, що погіршення білорусько-російських відносин за рік до президентських виборів в Білорусі відбувається на фоні відсутності в білоруському політичному просторі впливових проросійських політичних сил.

Як зазначає білоруський політолог Артем Шрайбман: «Найсерйозніша криза у відносинах сьогодні – не нафта, газ чи молоко, а криза довіри. Уряди двох країн працюють як опоненти, а не як союзники» [5]. Одним із проявів кризи довіри можна вважати арешт заступника секретаря Ради безпеки Білорусі Андрія Втюріна в травні 2019 року. За неофіційною інформацією, причиною арешту стало співробітництво із ФСБ Росії та отримання від російської сторони хабара в особливо великому розмірі сумою 150 тис. доларів США [25].

Усвідомлення потенційної загрози з боку Росії обумовило поступовий відхід від усталеної моделі білорусько-російських відносин, яка передбачала надання дотацій в обмін на політичну лояльність. Це відбувається на тлі розширення економічних і політичних контактів із Заходом та плавної мінімізації російського впливу в республіці. Наприклад, уже з 2019 року відбулося розширення взаємодії між Білоруссю та Європейським банком реконструкції і розвитку (ЄБРР) [1]. У цьому плані показовим є той факт, що згадана інституція призупинила роботу в Росії через відсутність нових проектів для інвестування. На зміну йому прийшов Євразійський банк розвитку [11].

Намагаючись подолати негативні наслідки, пов'язані з втратами білоруського бюджету внаслідок згаданого вище «податкового маневру» РФ, Олександр Лукашенко підкреслив необхідність «шукати інші надійні джерела, які компенсують ці негативні моменти» [14]. Це, зокрема, стосується намірів білоруської сторони диверсифікувати імпорту нафти та зменшити тим самим залежність від Росії. Як альтернативу російській нафті в Білорусі розглянули можливість здійснювати поставки американської нафти [4]. А вже наприкінці жовтня 2019 року Білорусь і Казахстан досягли домовленості щодо поставки нафти і нафтопродуктів [12]. І хоча білоруські офіційні особи не пов'язують перспективи надання кредитів з планами інтеграції білоруської та російської економік, Білорусь відмовилася від запиту російського кредиту сумою 600 млн, який міністр фінансів Білорусі Максим Єрмолович назвав «політичним кредитом». Натомість відбулися переговори щодо надання до кінця 2019 року Китаєм кредиту сумою 3,5 млрд юанів [3]. Такі тенденції, на наш погляд, означають прагматизацію білоруської політики та засвідчують поступовий відхід від російського ринку у бік Заходу, відносини з яким, за словами міністра закордонних справ Білорусі Володимира Макея, ніколи не були такими хорошими, як на даному етапі [7].

Висновки. Білорусько-російська інтеграція, що триває понад два десятиріччя, стала проявом кризи двосторонніх відносин. Існуючі між Москвою і Мінськом протиріччя ґрунтуються на різному баченні формату та цілей інтеграції, що, з огляду на сучасні тенденції та конфліктний характер білорусько-російських відносин, у перспективі може спричинити загострення політичної кризи. Якщо російська сторона пропонує об'єднання в обмін на лояльність, то білоруська, навпаки, вимагає лояльності (у вигляді кредитів і дотацій тощо) в обмін на можливе подальше зближення.

Зважаючи на значну залежність від Росії та небажання обох сторін іти на компроміс у справі двостороннього зближення, подальший розвиток подій для білоруської сторони може набути деструктивних наслідків, тоді як згода на російський сценарій інтеграції означатиме фактичну відмову Білорусі від власного суверенітету з подальшою перспективою поглинання держави Росією.

Усвідомлюючи загрозу державності, влада Білорусі активізувала діяльність, спрямовану на мінімізацію російського впливу всередині держави та пошук не пов'язаних з Росією ринків та інвестицій.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Беларусь и ЕБРР подписали три документа по расширению сотрудничества [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <https://www.belta.by/economics/view/belarus-i-ebrr-podpisali-tri-dokumenta-po-rasshireniju-sotrudnichestva-350617-2019/>.
2. Беларусь обсуждает план Путина - 2002-08-23 [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <https://www.golosameriki.ru/a/a-33-a-2002-08-23-2-1/616721.html>.
3. Беларусь рассчитывает до конца года получить кредит Банка развития Китая на 3,5 млрд юаней [Электронный ресурс]. – Режим доступа : https://interfax.by/news/policy/ekonomicheskaya_politika/1266736/.
4. Беларусь хочет закупать нефть в США [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <https://www.golosameriki.ru/a/belarus-seeks-to-buy-us-oil/5053923.html>.
5. Белоруссия–Россия: нефтяной конфликт на фоне интеграционного раздора [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <https://www.rosbalt.ru/world/2019/05/27/1783140.html>.
6. Большинство белорусов недовольно своим экономическим положением [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <https://naviny.by/article/20170522/1495433795-bolshinstvo-belorusov-nedovolno-svoimekonomicheskim-polozheniem>.
7. Власти Белоруссии корректируют внешнюю политику. Минск посылает сигналы Брюсселю и Москве [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.ng.ru/cis/2018-04-09/5_7207_minsk.html.
8. Возможен ли российский аншлюс Беларуси? [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <https://www.golosameriki.ru/a/belarus-ancshluss-russia/4724347.html>.
9. В преддверии горячей фазы интеграционного конфликта [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <https://bsblog.info/v-preddverii-goryachej-fazy-integracionnogo-konflikta/>.
10. «Дружба» отравлена. Беларусь приостановила экспорт бензина из российской нефти в Польшу, Украину и страны Балтии [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <https://www.novayagazeta.ru/articles/2019/04/23/80329-druzhiba-otravlena>.
11. ЕБРР оставил в России один офис [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <https://iz.ru/773109/ekaterinapostnikova/ebrr-ostavil-v-rossii-odin-ofis>.
12. Казахстан и Беларусь достигли соглашения о поставках нефти [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <https://belsat.eu/ru/news/kazakhstan-i-belarus-dostigli-soglasheniya-o-postavkah-nefti/>.

13. Карбалевиц В. Курс на интеграцию с Россией: истоки, тенденции, последствия / В. Карбалевиц, О. М. Абрамова [и др.] ; под ред. Л. Ф. Заико // Национально-государственные интересы Республики Беларусь. – Минск : Изд-во В. М. Сакун, 1999. – С. 192.
14. Лукашенко заявил, что Беларусь может разорвать союз с Россией [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <https://day.kyiv.ua/ru/news/100119-lukashenko-zayavil-chto-belarus-mozhet-razorvat-soyuz-s-rossiey>.
15. Лукашенко метит в президенты России [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.ogoniok.com/archive/1996/4474/43-22-23/>.
16. Лукашенко оскорбил Путина [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <https://korrespondent.net/world/53549-lukashenko-oskorbil-putina>.
17. Лукашенко укрепляет информационную оборону. Кто враг? [Электронный ресурс]. – Режим доступа : https://lb.ua/world/2018/04/24/396016_lukashenko_ukreplyaet_informatsionnuyu.html
18. Максак Г. Интеграційна гібридність Білорусі і Росії. Наслідки для України / Г. Максак [Електронний ресурс]. – Режим доступу : prismua.org/інтеграційна-гібридність-відносин-б.
19. Мир в XXI веке: прогноз развития международной обстановки по странам и регионам : монография / А. И. Подберёзкин, М. В. Александров, О. Е. Родионов и др. ; под ред. М. В. Александрова и О. Е. Родионова. – Москва : МГИМО-Университет, 2018. – С. 258.
20. Мониторинг пророссийской пропаганды в медиа Беларуси [Электронный ресурс]. – Режим доступа : https://baj.by/sites/default/files/analytics/files/present_by_baj-for-media_v.1.2.pdf.
21. Польовий Т. Формування «особливих відносин» між Республікою Білорусь і Російською Федерацією в середині 90-х рр. / Т. Польовий // Прикарпатський вісник НТШ. – Івано-Франківськ : Вид-во Івано-Франк. нац. техн. ун-ту нафти і газу, 2014. – № 3. – С. 143–158.
22. Путин готовит аннексию совсем скоро: «Беларусь исчезнет навсегда» [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <https://politeka.net/news/world/982953-putin-gotovit-anneksiju-sovsem-skoro-belarus-ischeznet-navsegda/>.
23. Россия и Белоруссия: новый формат интеграции? [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <https://wciom.ru/index.php?id=236&uid=9634>.
24. Силуанов заявил о потере доверия к Беларуси [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <https://reform.by/rossija-eshhe-raz-predlozhila-belarusi-otkazatsja-ot-suvereniteta-radi-kompensacii-zanalogovuj-manevr/>.
25. СМИ: Втюрина арестовали за то, что он «сливал» информацию ФСБ [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <https://belsat.eu/ru/news/smi-vtyurina-arestovali-za-to-chto-on-slival-informatsiyu-fsb/>.
26. Ультиматум Медведева толкает Беларусь в новую реальность [Электронный ресурс]. – Режим доступа : https://udf.by/news/main_news/184851-ultimatum-medvedeva-tolkaet-belarus-v-povnyu-realnost.html.
27. 63 % белорусов довольны нынешним уровнем интеграции с Россией [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <https://euroradio.fm/ru/63-belorusov-ustraivaet-nyneshniy-uroven-integracii-s-rossiey>.

Стаття надійшла до редакції 30.08.2019

Прийнята до друку 10.09.2019

PROBLEMS OF INTEGRATION OF BELARUS AND RUSSIA: PREREQUISITES, TRENDS, CONSEQUENCES

Taras Poloyvi

*Lviv Polytechnic National University,
1, Svyatyi Yurii Sq., Lviv, Ukraine, tel. 0990686155,
e-mail: taraspolo@gmail.com*

The article is devoted to the problem of Belarusian-Russian integration. The author attempted to analyze the nature and specifics of the Belarusian-Russian rapprochement. We determined that in the beginning of the 1990s it was the Belarusian side that initiated the integration processes. However,

starting from the 2000s, Russian initiatives did not coincide with the interests of the Belarusian leadership, which led to further contradictions in bilateral relations.

It is proved that at the present stage neither Belarusian nor Russian society is interested in unification into the Union State. It is noted that the current crisis in relations between Minsk and Moscow is not economic but political in nature and can threaten the destabilization of the situation in Belarus and can lead to further escalation. It is established that in parallel with integration, processes related to the expansion of cooperation with other countries are taking place in Belarus, the search for investments that are aimed at decreasing the political and economic influence of Russia.

Key words: Republic of Belarus; Russian Federation; Belarusian-Russian integration; the Union State; Belarusian sovereignty; deepening of integration; crisis of integration.